

Kaj piše pariški „Matin“?

Francoski časnikar Julij Sauerwein, kojega ime poznamo, ker je objavil v pariškem listu »Matin« svoj razgovor z Nj. Vel. kraljem, objavlja v svojem listu celo vrsto člankov o naši državi in o razmerah v njej. »Slov. Gospodar« je v prejšnji številki prinesel enega njegovih člankov. Danes hočemo iz njegovega tretjega članka objaviti nekaj značilnih besed.

»Kralj Aleksander«, tako piše Sauerwein, »ima v svojih mislih več ustav in uverjen sem, da bo on doslovno izvel ono formulo (obliko), ki je v njem docela dozorela in ki jo je meni 16. januarja opredelil z naslednjo politično koncepcijo (osnutkom): »Mi moramo pripraviti decentralistični in liberalni režim, hkrati pa ohraniti osnovo edinstva Jugoslavije. Hočem, da moja država dobi pravične volilne zakone pravega parlamentarizma in resnične demokracije.« To pomeni, da bi lahko bila Jugoslavija razdeljena na več oblasti s skupščinami iz splošne volilne pravice in z atributi (pridevki), ki bi bili v središčini med francoskimi oblastnimi skupščinami in deželnimi zbori nemške države. Parlament, ki bi naj zasedal v prestonici, bi pa izšel iz pokrajinskih skupščin na podlagi volilnega sistema (sestava) 2. stopnje, tako da bi osebe, katerim bi narod zaupal vodstvo svojih pokrajinskih poslov, bile pooblaščenec govoriti o skupnih nacionalnih (narodnih) vprašanjih.«

Mnenje dr. Krulja.

Dr. Uroš Krulj, sedanjí minister narodnega zdravja, je lansko leto izdal 2 knjižici o krizi parlamentarizma in o njegovih preosnovi. V to svrhu predlaga gospod. minister dr. Krulj: Treba je strogo ločiti med upravno in zakonodajno oblastjo. Zakonodajna oblast ne sme imeti vpliva na upravno, marveč morata obe biti popolno ločeni. Predsednika vlade naj postavlja kralj iz vrst poslancev parlamenta ali senata, ostale ministre pa na predlog ministrskega predsednika. Ministri morajo biti strokovni ljudje in dobri organizatorji, odgovorni so obema domoma parlamenta. Zakonodajno oblast je namreč treba deliti na dva doma: doljnji (parlament) in gornji (senat). Kar se dostaje volilne pravice, naj bi se direktno glasovanje samo vršilo za občinske nastope, iz teh bi se naj izbrale oblastne skupščine, iz oblastnih skupščin pa parlament. Da bi parlament ne bil samo politično telo, bi se moral izpopolniti s strokovnjaki raznih panog, kateri bi šli v strokovne odbore kot sestavni del parlamenta.

Predlogi slovenskih gospodarskih krogov.

V torek, 29. januarja, je bila v Beogradu deputacija gospodarskih krogov Slovenije, sestavljena iz zastopnikov Zveze industrijev (g. Krejči, ravnatelj tovarne za dušik v Rušah, in tajnik g. Šuklje). Zveze trgovskih gremijev

(g. Kavčič), Zveze obrtnih zadrug (g. Rebek) in Društva hišnih posestnikov (g. Frelj). Oglasila se je pri predsedniku vlade Petru Živkoviču, kateremu je izročila daljšo spomenico o svojih predlogih in željah. V tej spomenici, ki jo je doslovno objavilo ljubljansko »Jutro«, gospodje gospodarskih krogov kritizirajo delovanje ljubljanske občine ter želijo in prosijo, da se pozovejo v novo občinsko upravo pred vsem zaupniki gospodarskih krogov, trgovine, obrti in industrije. Ni jim tudi po godu delovanje oblastnih samouprav v Sloveniji, češ, da je v obeh imela ena politična stranka veliko večino, da so oblastni davki naraščali in se uvajali na najpotebnejše surovine, celo na premog in na električni tok. Zato gospodje gospodarskih krogov predlagajo in prosijo, da se oblastnima komisarjema v Sloveniji dodelijo sosveti. Vsak sosvet bi naj imel 6 članov: po enega za trgovino, obrt in industrijo, dva za poljedelstvo in posest, enega za industrijsko delavstvo.

Kar se tiče oblastne samouprave, gospodje gospodarskih krogov v tej svoji spomenici izjavljajo, da niso pristojni govoriti o bodoči ureditvi samouprav v splošnem, pričakujejo pa od novega zakona, da bo pravilno omejil njihov delokrog, uvedel pravilni volilni red in uredil financiranje oblasti.

Kakšen bodi ta pravilni volilni red, so gospodje tudi povedali. V svoji spomenici navajajo, da splošna in enaka volilna pravica na dosedanji preširoki

podlagi in brez določene protiteži onemogoča zdrav razmah in napredek naroda in države. V kolikor se tiče volitev v narodno skupščino, je najmanj, kar je potrebno, da se veže volilna pravica na dopolnjeno 25. leto. Kar se tiče samoupravnih edinic, občin, srezov in oblasti, je splošna volilna pravica direktno nepravilna in pogubna. Novi volilni zakon za samoupravne edince bi se moral sestaviti na popolnoma drugi podlagi. Ena dolžnost bi bila osnova volilnih edinic ob uvaževanju davčnih dajatev in šolske izobrazbe, ali pa naj se po istem določilo uvede pluralna volilna pravica (eden ima več glasov). S takim volilnim redom bi bila zajamčena udeležba najvažnejših gospodarskih krogov v avtonomnih upravah.

Navedli smo bistvene predloge iz spomenice gospodarskih krogov, da spoznajo naši bralci, kakšnega duha otroci so ti gospodje gospodarskih krogov. O kakovosti teh predlogov in želja ni treba izgubljati niti besedice. Kdor jih mirno čita, se mu zdi, kakor da je časovno prestavljen nazaj v dobo pred 22 leti, ko so takozvani slovenski naprednjaki vodili borbo zoper splošno in enako volilno pravico. Tok časa in politični razvoj je šel preko teh »naprednjakov«, ki so v resnici bili veliki nazadnjaki. Ali so gospodje gospodarskih krogov s svojimi predlogi in željami hoteli dokazati, da so idejni dediči onih »naprednjakov« iz prvega desetletja dvajsetega stoletja?!

V DRUGIH DRŽAVAH.

V Belgariji se bodo vršile še ta mesec občinske volitve. Po večini občin nastopa opozicija složno proti vladni skupini, takozvanem »Demokratičeskemu zgovoru«, ki je med seboj razdeljen.

Rumunija je dobila zunanje posojilo. Rumunija je dobila posojilo in sicer tako, da prevzame Francija eno tretjino, Anglija in Italija eno tretjino, zadnja tretjina pa je razdeljena med Nemčijo, Italijo in švedskim vžigalničnim trustom. Obrestna mera znaša 7%.

Prevratna nakana bolgarskih komunistov. Policija je odkrila v železniškem skladišču v Gornji Orahovici velike količine razstrelilnih snovi, ki so bile namenjene za vsa bolgarska mesta. Ni se še dognalo, od kod izvira ta municija. Skrita je bila v zaboji hza milo in je bila tudi kot milo označena. Do sedaj so odkrili 100 kg razstreliva. Policija je zaplenila vse vagone, v katerih je bilo napovedano milo. V zvezi s tem odkritjem je policija aretirala okrog 100 oseb, ker pada nanje sum, da so pripravljali državni prevrat. Splošno se pa smatra, da je to delo komunistov, ki so nameravali razstreliti vse glavne železniške proge v državi, da bi tako preprečili dohod in premikanje vojaštva in policije, da ne bi mogla preprečiti splošnega izbruha revolucije.

Na Španskem so doživeli zadnje dni upor proti vladi diktatorja Primo de

Rivere. Najbolj opasno je bilo uporno gibanje v mestu Valencija. Po najnovejših poročilih je upor zatrt in Primo de Rivera zopet gospodar položaja.

Mussolini se je uklonil zahtevam Argentine. Med Mussolinijem in predsednikom Argentine je nedavno prišlo do kritičnega položaja. Mussolini je trdil, da vsi otroci italijanskih državljanov, rojeni v Argentini, ostanejo še italijanski podložniki. Več potnikov, ki so prišli iz Argentine v Italijo s pravimi listinami in ki so bili rojeni v Argentini, je italijanska vlada pridržala, rekoč, da so otroci italijanskih državljanov in da zato morajo služiti v armadi. Predsednik Argentine pa je Mussoliniju poslal protest in prepovedal vhod vsake italijanske ladje v svoja pristanišča, dokler Mussolini svoje odredbe ne prekliče. Mussolini se je uklonil, preklical izdano odredbo in izpustil vse prijete Argentine.

Čitajte „Slov. Gospodarja“

Odvetnik

Dr. Anton Novačan

ima pisarno

122

v Celju, Glavni trg št. 9

nad Drogenikovo trgovino
»Pri Solncu«